

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.37 (3109) ●

● ЧАЦВЕР, 2 кастрычніка, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Парта. Гальштук. І званок...
Падарожжа па Музеі народнай адукацыі Беларусі **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Гарачыя танцы
У мінскім цырку-шапіто — аншлагі, нягледзячы на халодную восень **Стар. 4**

МАЛЫЯ ГАРАДЫ

“Зорныя” Радашковічы

Тут пакінулі па сабе сляды знакамітых людзі: Янка Купала, Максім Танк, Язэп Драздовіч, Браніслаў Тарашкевіч...

Людміла Мінкевіч

Ці магчыма, каб зямля, бы магніт, прыцягвала таленты? Магчыма. Прыклад таму — Радашковічы, паселішча на ўскрайку Мінскага ўзвышша, кіламетраў за 40 ад сталіцы. У розны час тут вучыліся, жылі і працавалі знакамітыя пісьменнікі, мастакі, навукоўцы. Магчыма, паспрыяла гэтаму ўдалае размяшчэнне мястэчка, дзе перасякаліся шляхі з Украіны ў Прыбалтыку, з Расійскай дзяржавы ў Польшчу. А можа, зорак прываблівала яркая і цікавая назва месца? Адны кажуць, што ўтворана яна ад слоў радзіцца-раіцца, другія — ад радавацца. А трэція ўпэўнены, што паходзіць назва ад прозвішчаў Радашковіч, Радашкевіч.

Сцежкамі пісьменнікаў і мастакоў

Упершыню мястэчка згадваецца ў 1447 годзе ў сувязі з заснаваннем касцёла Святой Троіцы. Аднайменны храм узвышаецца тут і сёння, пабудаваны праз чатыры стагоддзі ў стылі класіцызма: выразныя лініі, правільныя формы, нічога, як гаворыцца, лішняга. Менавіта тут 126 год таму быў ахрышчаны будучы пясняр Янка Купала, што нарадзіўся за сем верст, у фальварку Вязынка. З Радашковіцкай зямлёй Івана

ЮЛЕН ПАСЕНКІ

Луцэвіча лёс зводзіў і пазней. У 1903 годзе, пасля смерці бацькі, ён уладкаваўся пісарам да мясцовага следчага. А праз дзесяць год у прысутнасці аўтара тут была пастаўлена знакамітая “Паўлінка”. Дарэчы, будынак пажарнай каманды, дзе адбылася падзея, захаваўся, стаіць на мясцовым узвышшы. Цяжка, прызнаюся, узвесці на яго: надта круты пад’ём. Пра гэта папярэд-

Так жывуць гаспадарлівыя людзі ў сяле Пятрышкі, што пад Радашковічамі

ваюць ужо двухметровы падмурак і высокі ганак мясцовай крамы, у якім я налічыла 12 прыступак. Узгорыстая мясцовасць разам са шматлікімі рэчкамі (тут зліваюцца Вязынка і Гуйка, з 1975 года працуе Вілейска-Мінская водная сістэма) — адметнасць Радашковічаў.

Мясцовыя жыхары не забываюць пра сваё зямляцтва з Купалам. Яго імем названа адна з вуліц,

каля Цэнтра культуры і адпачынку пастаўлены бюст песняра. А праз колькі метраў, насупраць будынка аптэкі, — гранітны валун, што ўшаноўвае памяць пра Ядвігіна Ш., яшчэ аднаго майстра слова. Сімвалічна: гадоў шэсць Антон Лявіцкі працаваў у Радашковічах памочнікам аптэкара. Тут Ядвігін Ш. і ажаніўся — са швачкай Люцыяй Гнатоўскай. → **Стар. 2**

На Брэсцкай ТЭЦ ідзе рэканструкцыя

Дырэктар аддзела Украіны, Беларусі і Малдовы Сусветнага банка Марцін Райзер удакладніў, што гэтыя сродкі пойдучы на фінансаванне рэканструкцыі беларускіх кацельняў з укараненнем энергаэфектыўнага кагенерацыйнага абсталявання. Рэалізацыя такіх праектаў дапаможа не толькі павысіць энергетычную бяспеку Беларусі, але і знізіць выкіды вуг-

лярода ў паветра, што будзе ўкладам у прадухіленне глабальнага пацяплення клімату. “Сёння мы вядзем падрыхтоўку да прадастаўлення Беларусі яшчэ аднаго займа, на 60 млн. долараў, якія будуць укладзены ў развіццё сістэм водазабеспячэння і водаадвядзення”, — заўважыў фінансіст.

Стратэгія супрацоўніцтва Сусветнага банка з Беларуссю,

Энергія дзелавога партнёрства

Сусветны банк плануе ў бліжэйшыя 12 месяцаў прадаставіць Беларусі пазыку памерам 125 мільёнаў долараў

зацверджаная ў канцы 2007 года, разлічана на 4 гады. Прадугледжваецца штогадовае вылучэнне краіне ў выглядзе пазыкі каля 100 млн. долараў. Гэтыя сродкі пойдучы на паляпшэнне ўмоў жыцця беларускіх грамадзян, а таксама дазваляць вырашыць глабальныя экалагічныя праблемы. “Наша партнёрства ўжо мае добры плён, — адзначаў Марцін Райзер. — Да прыкладу, нядаўна завершаны праект, паводле якога рэканструя-

вана 700 аб’ектаў інфраструктуры ў сацыяльнай сферы”.

Сусветны банк плануе і далей развіваць супрацоўніцтва з Беларуссю, у тым ліку ў галіне рэцыклінгу адыходаў, у сферы транспарта і камунікацый. У прыватнасці, банк плануе прафінансаваць праект па электрыфікацыі некаторых участкаў Беларускай чыгункі. Аднак пра аб’ёмы і ўмовы фінансавання, як лічыць Марцін Райзер, гаварыць пакуль рана.

ВЕСТКІ

Сустрэчны рух

Марта Астрэйка

Салігорск і эстонскі горад Кохтла-Ярве заключылі дамову аб супрацоўніцтве.

Дакумент падпісаны пад час візіту дэлегацыі Кохтла-Ярве на чале з мэрам Яўгенам Салаўёвым у Салігорск — гасці ўдзельнічалі ва ўрачыстасцях з нагоды 50-годдзя горада. Дамова прадугледжвае ўсталяванне прамых гаспадарчых сувязяў паміж прадпрыемствамі, абмен досведам па пытаннях добраўпарадкавання, працы камунальных службаў, узаемадзеянне ў галінах культуры, адукацыі, спорту і турызму, падтрымку дзейнасці беларускага таварыства “БЭЗ”, створанага ў эстонскім горадзе.

Па словах Генеральнага консула Беларусі ў Таліне Аляксандра Астроўскага, гэта ўжо чацвёртая дамова аб міжрэгіянальным супрацоўніцтве паміж гарадамі Беларусі і Эстоніі. Актыўна ўзаемадзейнічаюць Фрунзенскі раён Мінска і Марарду, Барысаў і Нарва, Мсціслаў і Сіламяэ.

Дэлегацыя Кохтла-Ярве сустрэлася з старшынёй Салігорскага райвыканкама Аляксандрам Рымашэўскім і старшынёй раённага Савета Лідзіяй Клішэвіч. Гасці азнаёміліся з інфраструктурай і работай асноўных службаў райвыканкама, наведалі вытворчае аб’яднанне “Беларуськалій”.

У стылі рэтра

Іван Іванавіч

Купалаўскі тэатр прэзентуе сваю гісторыю.

Калектыў Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы рыхтуецца да свайго 90-годдзя, што будзе адзначацца ў 2010-м. Юбілею прысвечана і вялікая фотавыстава “Старонкі гісторыі”, разгорнутая ў фае на другім паверсе тэатра.

На 14-ці стэндах прадстаўлены ранні перыяд яго станаўлення: 20-30-я гады. Тут можна пабачыць даўнія фотаздымкі са спектакляў, уладзеца ў твары заснавальнікаў і артыстаў Першага драмтэатра Беларусі. Многія з фотаматэрыялаў зберагаліся ў архівах, у тым ліку прыватных, і дэманструюцца ўпершыню.

“Зорныя” Радашковічы

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

А вось хата, дзе правёў 1957–1962 гады пісьменнік Аркадзь Чарнышэвіч. У 30-х у Радашковічах жыў вядомы грамадскі і палітычны дзеяч, вучоны, публіцыст Браніслаў Тарашкевіч, працавала мастацкая студыя Язэпа Драздовіча. Тут, у беларускай гімназіі імя Ф.Скарыны, вучыўся Яўген Скурко (Максім Танк).

Смерць дзеля жыцця

Вядомасць Радашковічам прынес і падзвіг экіпажа Мікалая Францавіча Гастэлы. Паветраны таран быў здзейснены над суседняй вёскай Дзякшніны на чацвёрты дзень Вялікай Айчыннай вайны. Пра тое нагадваюць помнік экіпажу каля мясцовай школы-інтэрната для дзяцей-сірот, бюст героя ў парку імя Гастэлы. Школьны “Музей агнявых і паветраных таранаў” адкрыты яшчэ ў 1966 годзе.

Экспазіцыі, у якіх каля паўтары тысячы экспанатаў, разказваюць пра 18 экіпажаў лётчыкаў, якія здзейснілі тараны над Маладзечанскай зямлёй. Сярод іх шмат замежнікаў. Таму музей цікавіць гасцей з Германіі, Польшы, Манголіі, Кітая, В’етнама, Афганістана і іншых краін. Да прыкладу, супрацоўнікі пасольства Казахстана штогод у дзень нараджэння Бахтураса Бейскбаева, казаха з экіпажа Маслава, наведваюць

Каля Цэнтра культуры і адпачынку ў Радашковічах усталяваны бюст Янкі Купалы

музей, каб ушанаваць памяць героя.

Радасць творчасці

Гульсія Карымава перасялілася ў Беларусь з Таджыкістана, працуе выхавальніцай у школе-інтэрнаце і кіруе гуртком “Умелья ручкі”. Зробленыя ёю дэкаратыўныя рэчы — прыгожыя, вытанчаныя: пано, вазы, пацеркі... Яе творчыя пошукі пачаліся, калі з шэсць гадоў таму пабачыла на рынку работу са скуры і падумала: “І я ж так магу”. У Маладзечне і Мінску ўжо прайшлі кірмашы-продажы твораў Карымавай і яе выхаванцаў.

Лепшыя работы мясцовых умельцаў выстаўляюцца ў Цэнтры

культуры і адпачынку, дырэктар якога Элеанора Саакава прыехала з Баку, вывучыла беларускую мову, згуртавала вакол сябе адораных людзей. У 2006-м пры вялікім старанні Элеаноры Дом культуры пераехаў у новы будынак. Цяпер гэта — прасторнае, утульнае месца з вялікімі люстэркамі, карцінамі, лепшымі работамі дзяцей на сценах і нават сістэмай відэаназірання. Ёсць вялікая зала для танцаў, дзе гучыць вясёлая музыка і “запальваюць” з маладым кіраўніком радашковіцкія дзяўчаты. Далей — бильярдная, а яшчэ зала з мяккімі крэсламі і вялікай сцэнай. Тут праходзяць мясцовыя канцэрты,

рэгістрацыі шлюбав, выступаюць беларускія і замежныя гасці. Між іншым, у Радашковічах ужо пабывалі з канцэртамі спявачкі Ірына Дарафеева, Паліна Смолава, французскія артысты, бельгійскі танцавальны калектыў. У Цэнтры культуры і адпачынку шмат зроблена рукамі супрацоўнікаў: самі малявалі, клеелі, шылі, вязалі...

Што гэта зямля не будзе адчуваць недахоп у талентах, можна не турбавацца. Калі я заглянула ў актавую залу Дома культуры, там ішла рэпетыцыя. Песню “Ільдзінка” так хораша выводзіла юная мясцовая пярвення — звонкагалосая, артыстычная Крысціна Шнэйдэр.

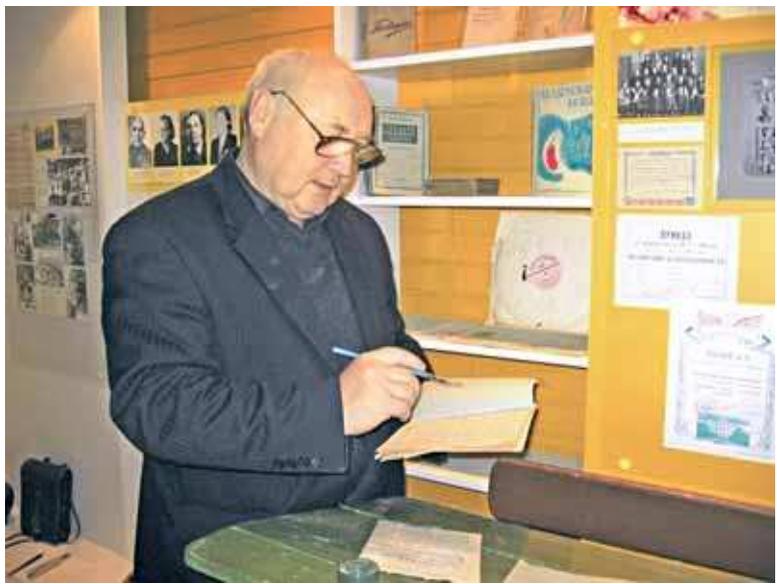
Кнігі-пераможцы

Дзевяць беларускіх выданняў адзначаны ўзнагародамі V Міжнароднага конкурса дзяржаў-удзельніц СНД “Мастацтва кнігі”.

У Міждзяржаўным фондзе гуманітарнага супрацоўніцтва дзяржаў-удзельніц СНД паведамілі, што беларускія кнігі ўвайшлі ў лік пераможцаў у пяці з сямі конкурсных намінацый. Так, аддрукаваны на Мінскай фабрыцы каляровага друку зборнік “Спадчына Беларусі. Скарбы” ўдастоены дыплом 1-й ступені ў намінацыі “Аддрукавана ў Садружнасці”. У гэтай жа намінацыі дыпломам 3-й ступені адзначана трохтомнае выданне Бібліі, якое выйшла з мінскай друкарні “Прынткорп”.

Спецыяльнымі дыпламамі конкурсу адзначаны яшчэ тры беларускія кнігі: “Теральдыка свету. Падрабязнае апісанне 1000 гербаў, сімвалаў, знакаў” выдавецтва “Харвест”, “Я — грамадзянін Рэспублікі Беларусь” выдавецтва “Пачатковая школа” і зборнік “Сакральны жывапіс Беларусі XV-XVIII стагоддзяў”, які выйшаў з друкарні “Чырвоная зорка”.

Усяго сёлета на конкурс было прадстаўлена 171 выданне з 10 краін СНД, а таксама з Літвы. Міждзяржаўны фонд гуманітарнага супрацоўніцтва ўжо вылучыў мільён расійскіх рублёў на набыццё часткі тыражу кніг-пераможцаў для распаўсюджвання ў бібліятэках краін Садружнасці.

Дырэктар музея Уладзімір Вабула — энтузіяст сваёй справы

Кацярына Мядзведская

Школьная форма розных гадоў, шыткі, дзённікі і пахвальныя граматы з царскімі пячаткамі, першыя камп’ютары і лічылнікі... Тут шмат на што ёсць паглядзець. Экспазіцыя штогод пашыраецца. Вось і сёлета да Дня настаўніка музей падрыхтаваў... калекцыю грошай. Як вядома, адукацыя да 20-х гадоў мінулага стагоддзя была пераважна платнай. Чым, як, колькі плацілі за вучобу? Пра гэта цяпер можна даведацца ў музеі.

— Гэты званок абвешчаў аб пачатку заняткаў, — звоніць у яго кіраўнік музея Уладзімір Вабула, пачынаючы экскурсію. — А вось гусіныя пер’і, якімі раней пісалі. Дарэчы, адно з іх было знойдзена ў старажытнай царкоўнай кнізе.

Першыя экспанаты супрацоўнікі музея шукалі менавіта ў бібліятэках і архівах Мінска і

Дзяржынска. Астатнія прыносілі з дома: хто — сшытак, што выпадкова застаўся ад бабулі, хто — буквар. Многае падарылі наведвальнікі: школьную форму, піянерскія гальштукі, падручнікі...

Першы стэнд — пра гісторыю адукацыі. Цікава, што напрыканцы XIX ст. у Мінску працавалі 13 школ, вучылася каля паўтары тысячы дзяцей. Сёння, бывае, адна школа мае болей вучняў! Амаль усе навучальныя ўстановы былі прыватнымі і называліся па прозвішчы дырэктара або заснавальніка: гімназіі Лявіцкай, Казарноўскай, Зубакіна і Фальковіча...

Як сведчаць дакументы, на пачатку XX ст. у Мінску працавалі дзве жаночыя гімназіі: Марыінская і ўрадавая (першую, дарэчы, скончылі спявачка Ларыса Александроўская, артыстка Лідзія Ржэцкая). З атэстата пані Каткоўскай, выпускніцы апошняй, бачна, якія прад-

Парта. Гальштук. І званок...

Падарожжа па Музеі народнай адукацыі Беларусі

меты вывучалі дзяўчаты ў той час. Абавязковымі былі закон Божы, руская мова і славеснасць, французская і нямецкая мовы, матэматыка, гісторыя, геаграфія, фізіка і касмаграфія, педагогіка і маляванне. Вучыліся чыстапісанню, рукадзеллю, харавым спевам, гімнастыцы і танцам. Лепшыя гімназісткі станавіліся хатнімі настаўніцамі, выкладалі ў школах. Так, выпускніца Марыінскай гімназіі Марыя Дашкевіч доўгі час працавала ў прыватнай гімназіі Рэйман, будынак якой захаваная і дагэтуль — на вуліцы Кірава, недалёка ад вакзала. Пасля вайны ў ім знаходзілася СШ № 9, цяпер там — камітэт па адукацыі Мінгарвыканкама.

Ёсць у музеі і школьная парты 50-х гадоў. Сучасным вучням яна здаецца смешнай: надта вузкая і няроўная сталешніца, цвёрдае крэсла пры ёй. “За такой партай, — прызнаецца Уладзімір Васільевіч, — вучыўся і я. Пісаў у сшытку такой жа пер’евай ручкай, абмакваў яе ў чарнільніцу. Дзецім цяпер гэта — дзіва”.

А вось выстава школьнай формы вучняў як савецкіх часоў, так і сучасных беларускіх піянераў, бойскаў і гайдаў. На фатаграфіях — адзенне гімназістаў: цікава, што да 1917-га форму насілі не толькі вучні, але і настаўнікі. Прычым ап-

раналі яе і ў тэатр, і ў гасці. Побач — значкі, пілоткі і гальштукі, горні і барабан — школьныя сімвалы савецкага часу.

Два гады таму беларускія школьнікі зноў пачалі апранаць на заняткі дзелавыя касцюмы. А як дзеці, што прыйшлі на экскурсію, ставяцца да новаўвядзення? “Я — за форму. Думаю, яна аб’яднае вучняў, зробіць больш дружнымі”, — лічыць Паліна Глезава. “Форма — неабавязковая рэч. Вучань і так разумее, што ў школе трэба вучыцца”, — мяркуе Ліза Казімірская. “Дзелавое адзенне дазваляе ўсім адчуваць сябе роўнымі, няма “багатых” і “бедных”, — разважае Саша Куравец.

Вучні, дарэчы, удзельнічаюць

у рабоце “Батальёна беларускіх арлянят”, у прыватнасці, у акцыі “Шукаем равеснікаў сляды”:

— У планах музея і батальёна — выпусціць кнігу “Маленькія салдаты вялікай вайны”, — разказвае У. Вабула каля стэнда, прысвечанага навучанню ў гады Вялікай Айчыннай. — Разам з дзецьмі шукаем людзей, якім на пачатку вайны было 14 і меней гадоў. Юныя карэспандэнты сустракаюцца з ветэранамі, іх сем’ямі. Потым складаюць біяграфіі байцоў, ілюструюць аповеды фатаграфіямі, малюнкамі. У нас сабраны ўжо каля тысячы артыкулаў. Першая частка кнігі выйдзе да 65-годдзя вызвалення Беларусі, другая — да юбілею Перамогі.

У сённяшніх школьнікаў свае сімвалы

З нядаўніх знаёмстваў з дасведчанымі гісторыкамі і крэзнаўцамі ўразіла сустрэча з маскоўскім пісьменнікам і калекцыянерам Кірылам Сокалам. Ён — аўтар многіх кніг. І сярод іх — проста унікальны каталог “Манументальныя помнікі Расійскай імперыі”. Багатае на дакладныя звесткі, з мноствам фотаздымкаў канца XIX – пачатку XX стагоддзя, выданне адкрыла для мяне і такую вось “камянецкую” інфармацыю: “У мястэчку Камянец Брэсцкага павета Гродзенскай губерні існаваў помнік на месцы старажытнай царквы. Гэта быў крыж на пастаменце, упрыгожаным іконай. Над помнікам — мураваная альтанка на чатырох слупах...” І поруч з тэкстам — выразны здымак.

Углядаючыся ў выяву помніка, я задумаўся пра велічнасць гісторыі Камянеччыны, пра тое, што з Камянцом, яго ваколіцамі звязаны многія і многія яркія асобы. Быў час, што заставаліся яны, лічы, у цяні.

Камянец. Гарадская вуліца. 1939 г.

Знічкі Аўчыны

Камянец. Рынак. Белая вежа. 1939 г.

Камянец. Царква. 1939 г.

Алесь Карлюкевіч

Калі б мы выправіліся з Камянца ў бок вядомых Каменюкоў, то, пэўна ж, зазірнулі б у Ражкоўку. Некалі гэтае паселішча называлася Ражанка. І належала бацьку пісьменніка Іпація Пацея. Нарадзіўся будучы літаратар у 1541 годзе. Пасля ранняй смерці бацькі хлопчыка аддалі пад апеку Мікалая Радзівіла Чорнага. Атрымаўшы выдатную адукацыю, Пацей пачаў працаваць сакратаром у свайго апекуна. Перайшоў у кальвінізм. Па тым часе многія магнаты прытрымліваліся пратэстанцкай веры. А ў 1574 годзе Іпацій Пацей пераходзіць у праваслаўе. Знаёмства з тагачаснымі архіўнымі дакументамі сведчыць: наш знакаміты суайчыннік разам з іншымі аўтарытэтнымі асобамі падпісаў Люблінскую унію. Іпацій Пацей — заснавальнік Берасцейскага брацтва. Як таленавіты араатар ён пакінуў вялікую колькасць казанняў. Аўтар палемічнага твора “Унія”. Шырокі розгалас мела “Гармонія” Іпація Пацея. Памёр наш зямляк у 1613 годзе. Пахаваны ва Уладзіміры-Вальнскім.

Вёска Радасць (ранейшая назва Елінскі бор) на Камянеччыне — радзіма асветніка, публіцыста, пісьменніка Марціна Матушэвіча. Атрымаўшы адукацыю ў

навуальных установах езуітаў у Камянцы, Брэсце, Драгічыне, Варшаве, Матушэвіч паспяхова прасоўваўся па службовай лясвіцы. Быў пісарам, займаў пасаду брэсцка-літоўскага падстольніка. Праз некаторы час становіцца стольнікам. А з 1765 года займае пасаду земскага судзі ў Брэсце. Клопаты яго распасціраліся на далёкія і блізкія ваколіцы. А вёска Расна, якая раней належала Сапегам, стала ўласнасцю Матушэвічаў. Сюды і пераехала сям’я пісьменніка. Асноўную частку літаратурных здабыткаў земскага судзі складаюць мемуары. З імі можна пазнаёміцца і ў перакладзе на беларускую мову — “Дыярыш майго жыцця” надрукаваны ў часопісе “Спадчына” ў трох нумарах за 1996 і 1997 гады. Чым цікавыя сёння мемуары, якія ахопліваюць згадкі пра 1714–1764 гады? Марцін Матушэвіч, апісваючы жыццядзейнасць магнатаў Вялікага княства Літоўскага, дастаткова шчыра і праўдзіва вымалёўвае сваіх персанажаў — Людвіка Пацея, Міхала Чартарыскага ды іншых. Знакамітыя гаспадары, высокія дзяржаўныя мужы прадстаюць са старонак “Дыярыша...” скандалістамі, п’яніцамі, авантурыстамі. Гаворыць аўтар, прыкладам, пра прынцыпы, згодна з якім жыве брэсцкі ча. Атрымаўшы адукацыю ў

“Калі ў мяне кінучь каменем, я яго схавваю, кінучь другім, трэцім — я іх таксама схавваю, але калі прыйдзе час, то, кінучь адразу тры камяні, абавязкова пападу ў свайго праціўніка”. Вядомы Марцін Матушэвіч і як перакладчык сатыраў антычнага паэта Гарацыя.

У 1744 годзе ў Камянцы нарадзіўся публіцыст і палітычны дзеяч Міхал Карповіч. Погляды нашага суайчынніка вызначаліся па тым часе радыкальным дэмакратызмам. Асветнік адным з першых у Беларусі выступіў з

крытыкай сялянскага прыгнёту, прапанаваў адкрыць касы дапамогі сялянам дзеля развіцця іх гаспадаркі. Як літаратар М. Карповіч вядомы аўтарствам двух-

томных “Казанняў” (1776–1778 гг.).

Літаратурна-мастацкая біяграфія Камянеччыны — лёсы яе ўраджэнцаў пісьменнікаў, паэтаў Плакіда Янкоўскага (нарадзіўся ў 1810 годзе), Эдварда Пузыны (1878 год), Усевалада Ігнатоўскага (1881 год), Уладзіміра Стэльмаха (1910)... З нашых сучаснікаў — акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі літаратуразнаўца Уладзімір Гніламёдаў, які нарадзіўся ў 1937 годзе ў камянецкай вёсачцы Кругель. У апошнія гады Уладзімір Васільевіч настойліва працуе ў мастацкай прозе. Галоўным клопатам пісьменніка сталася трылогія “Сямейная хроніка ў духу барока”. Першы раман — “Уліс з Прускі”. Другі і трэці — “Усход” і “Вяртанне”. Галоўная сюжэтная лінія — жыццё Лявонція Міхайлавіча Сцепанюка, дзеда пісьменніка. Падзеі ў “Хроніцы” звязаны з вёскай Пруска, яе ваколіцамі, аўтар расказвае пра падзеі Першай сусветнай вайны, бежанства прускаўцаў на ўсход. Чытаючы раман Уладзіміра Гніламёдава, адкрываеш не толькі Камянеччыну, але і па-новаму ўглядаешся ў Берасцейш-

чыну, Беларусь увогуле.

Узнаўляючы даўніну па старых паштоўках, я мару пра адзін ілюстрацыйна-дакументальны і разам з тым мастацкі праект. Сабраліся б камянецкія мастакі, ды, углядаючыся ў большасці сваёй страчаныя памятки матэрыяльнай гісторыі, узнавілі б фарбамі, лініямі даўня краявіды. Тым болей, што і сярод мастакоў ёсць ураджэнцы гэтай старонкі... Вось і ўзнавілі б яны архітэктурнае ландшафтнае харавство Камянца, Высокага, іншых вялікіх і малых паселішчаў пушчанскай старонкі. Таго краю, які некалі бараніў генерал касінераў і яго ўраджэнец Рамуальд Траўгут (нарадзіўся ў вёсцы Шастакова ў 1826 годзе). Таго краю, пра які паэт Васіль Жуковіч (нарадзіўся на камянецкім хутары Забалацце ў 1939 годзе) напісаў: “Я родам з тым мясцін ляспанюка, дзеда пісьменніка. Падзеі ў “Хроніцы” звязаны з вёскай Пруска, яе ваколіцамі, аўтар расказвае пра падзеі Першай сусветнай вайны, бежанства прускаўцаў на ўсход. Чытаючы раман Уладзіміра Гніламёдава, адкрываеш не толькі Камянеччыну, але і па-новаму ўглядаешся ў Берасцейш-

Ізноўку прыпамінаю выпадковую сустрэчу з маскоўскім гісторыкам і пісьменнікам Кірылам Сокалам. Мы ў размове з ім згадалі і помнікі, што калісьці стаялі не так ужо і далёка ад Камянца, Камянеччыны: славутага зубра ў гонар палявання Аляксандра II у Белавежскай пушчы ў кастрычніку 1860 года. Быў, дарэчы, і помнік у памяць пра паляўнічую стаўку польскага караля Аўгуста II. Сляды гэтых манументаў Кірыл Сокал узнаўляе і з дапамогай старых паштовак. Стварае тым самым, як і яго беларускі калега па захапленні філакартыяй Уладзімір Ліхадзедаў, партрэт страчанай мінуўшчыны.

Камянец. Агульны выгляд. 1939 г.

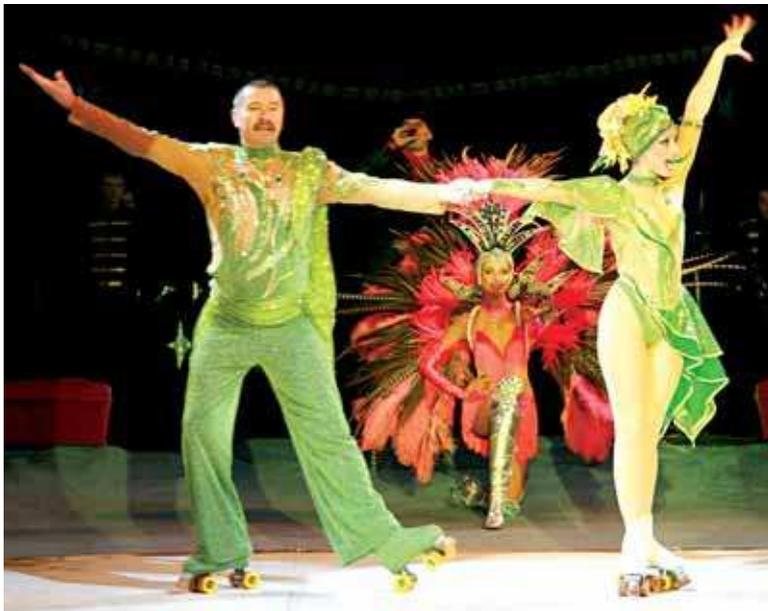
Гарачыя танцы

У мінскім
цырку-шапіто
— аншлагі,
нягледзячы
на халодную
восень

Уладзімір Ждановіч

Чаму ж тут аніхто не мерзне? Бо цыркавую прастору “абараняюць” ад холаду чатыры цеплавыя гарматы, якія дзьмуць гарачае паветра. Сам пераканаўся: у шапіто камфорта і артыстам, і глядачам.

Новае цыркавое прадстаўленне “Танцы з зоркамі цырка” — быццам шоу з Заходняй Еўропы. Напрыклад, публіку вельмі заводзіць “банда” на матацыхлах “Харлеях” — пераможцы цыркавога Еўрабачання ў Германіі. І танцы гарманічна ўпісваюцца ў цыркавыя нумары. Рок-н-рол у выкананні танцавальнай пары саступае месца танцам наездніцы

УЛАДЗІМІР ЖДАНОВІЧ

на кані пад тых ж рытмы. Цудоўна дрэсіраваныя сабакі таксама танцуюць, і яшчэ скачучы цераз бар’еры.

— Ва ўсім свеце сёння модна рабіць цыркавыя шоу, — расказала мне мастацкі кіраўнік Беларускага дзяржаўнага цырка Таццяна Бандарчук. — А ў нашым цырку заўсёды існавала харэаграфічная

група, а цяпер танцуюць і самі артысты. Пры гэтым наша прадстаўленне не перанасычана танцамі, мы проста трохі акцэнтавалі музычныя жанры. Глядзіце: спачатку бальная пара выконвае рок-н-рол, а протым конь танцуе ў тым жа стылі. Так што мы сагрэлі публіку не толькі цеплавымі гарматамі, але і запальным шоу.

Сёння на арэне цырка-шапіто танцуюць усе

Дарэчы, прадстаўленне атрымалася шматнацыянальным: у новай праграме ўдзельнічаюць, акрамя беларусаў, і нямецкі гімнаст, і артысты маскоўскага цырка Юрыя Нікуліна, ёсць цікавыя малдаўскі і чэшскі нумары. Прычым зоркі цырка не проста весяляць і здзіўляюць глядачоў, але і ўсе выдатна танцуюць.

Спявалі ў царкве Каарлі

Дзяржаўны камерны хор
Беларусі з поспехам выступіў
у Таліне.

Мастацкі калектыў, якім кіруе Наталія Міхайлава, удзельнічаў у XV Міжнародным фэсце праваслаўнай духоўнай музыкі CREDO. Гэта значная падзея культурнага жыцця Эстоніі, на фэст кожны год збіраюцца выканаўцы высокага ўзроўню. З вялікім поспехам у Таліне выступілі царкоўныя, манастырскія, свецкія прафесійныя хоры і дзіцячыя ка-

лектывы з Балгарыі, Грузіі, Латвіі, Польшчы, Расіі, Румыніі, Фінляндыі, Швецыі і Эстоніі. Сёлета і Дзяржаўны камерны хор Беларусі, дыпламант і ўладальнік Гран-пры шматлікіх конкурсаў, годна прадставіў нашу школу акапэльных спеваў. У сценах знакамітай талінскай царквы Каарлі гучалі духоўныя творы беларускіх аўтараў, а таксама рускай класічнай музыкі, харавыя кампазіцыі П.Часнакова, С.Рахманінава, Дз.Бартнянскага.

Сярод удзячных слухачоў

былі і прадстаўнікі Генеральнага консульства, актывісты беларускай дыяспары. Дарэчы, прыезд беларускіх артыстаў у Талін арганізавала Генеральнае консульства. А напярэдадні канцэрту яны выступілі ў прамым эфіры самага папулярнага эстонскага тэлеканала ETV.

Заўважым, што летась з вялікім поспехам на фэсце выступіў хор духавенства Мінскай епархіі.
Аляксандр Астроўскі,
Генеральны консул Рэспублікі Беларусь у Таліне

Па вадзе — да перамог

Іван Ждановіч

Ашаламляльны поспех мेलі беларускія вадналыжнікі на чэмпіянаце свету па рыксэне (IWSF Cableski World Championships 2008), які прайшоў у Вялікабрытаніі.

Як вядома, у Беларусі складалася моцная школа катання па вадзе. Цяпер базы для трэніровак створаны на вадасховішчы Пціч пад Мінскам, у Наваполацку. Там ёсць

Вееры пырскаяў — гэта так прыгожа!

як буксіроўка за кацерам, так і рыксэн: гэтае вынаходніцтва нямецкага інжынера Бруна Рыксэна яшчэ называюць электрацягай. На рыксэне спартсмен буксіруецца лябёдкай, а трос (ліна) рухаецца з хуткасцю каля 10 метраў за секунду.

На чэмпіянаце ў Вялікабрытаніі ў розных відах практыкаванняў выступілі 70 мацнейшых на рыксэне вадналыжнікаў з 18 краін. У фігурным катанні ў жанчын чэмпіёнкай

свету стала наша Вольга Паўлава, бронзавы медаль — у яе сяброўкі па камандзе Ірыны Турэц. Беларуска мужчыны ў гэтым практыкаванні ўвогуле занялі ўсё п’едэстал: золата заваяваў Аляксандр Ісайя, серабро — Мікіта Папакул, бронзу — Ілля Лабковіч.

У сламе лепшай была Юлія Майер-Грамыка, а Ірына Турэц заваявала серабро. Скачкі з трампліна — і зноў сярод жанчын яўная перавага ў беларусах: першая — Ірына Турэц (47,1 м), другая — Юлія Майер-Грамыка (44,2 м), трэцяя — Вольга Паўлава (40,3 м). Урэшце ў шматбор’і абсалютнай чэмпіёнкай свету стала Ірына Турэц, на другім месцы — Вольга Паўлава, трэцяя — Юлія Майер-Грамыка.

Залаты медаль у шматбор’і сярод мужчын таксама наш: абсалютным чэмпіёнам свету-2008 стаў Мікіта Папакул. Спартсмены Беларусі пры такім раскладзе, вядома ж, заслужана сталі першымі і ў камандным заліку.

Свята ў Докшыцах

Алеся Клімовіч

У райцэнтры з’явіліся
новыя аўтастанцыя і
кінаканцэртная зала.

Докшыцы адсвяткавалі Дзень горада. Для жыхароў гэта ўжо добрая традыцыя, свята праводзілася ў другі раз. Пачалі з урачыстага адкрыцця новых будынкаў. Цяпер у горадзе ёсць новая аўтастанцыя. І кінаканцэртная зала “Іскра” — там 330 пасадачных месцаў, танцпляцоўка і кафэ. Для ўсіх, асабліва ж для мясцовай моладзі, гэта цудоўны падарунак.

— Выгаднае геаграфічнае становішча раёна, урадлівая землі, маляўнічая прырода і, самае галоўнае, сардэчныя і працавітныя людзі — гэта тых рэсурсы, якія нам варта больш поўна выкарыстоўваць, — сказаў падчас урачыстасцяў старшыня райвыканкама Алег Пінчук.

У новым будынку ўсіх жадаючых чакаў канцэрт. Прыехалі знакамітыя артысты з Мінска: Нацыянальны акадэмічны народны хор імя Генадзя Цітовіча. Завяршыла праграму першага дня святочная дыскатэка.

На другі дзень лепшыя спевакі і танцоры раёна розных узростаў паказвалі сваё майстэрства на галоўнай сцэнічнай пляцоўцы горада. Для жадаючых ар-

ганізавалі паветраныя экскурсіі над Докшыцамі на верталёце. А ў Цэнтры дзіцячай творчасці разгарнулася выстава мясцовых майстроў.

Невялікі старажытны гарадок стаў радзімай для творцаў, якія працуюць у розных галінах мастацтва. У прыватнасці, з Докшыцаў — вядомыя беларускія мастакі Маркаўцы. Віктар Маркавец напісаў звыш 200 карцін, яго творчасць вядома на Радзіме і ў замежжы. Знакавым яго творам можна назваць карціну “Свята ў Докшыцах”. Творы мастака знаходзяцца ў многіх мастацкіх музеях Беларусі, Расіі, Польшчы.

Яшчэ адзін вядомы майстар — Аляксандр Вішнеўскі. Ён піша і карціны, а некалькі год таму вырашыў паспрабаваць сябе ў кераміцы. І, трэба прызнаць, дасягнуў поспеху. Цяпер А.Вішнеўскі — лаўрэат абласной выставы народнага мастацтва “Кругазварот-1998”, удзельнік і дыпламант рэспубліканскага свята “Танчарны круг” на працягу некалькіх гадоў. Гараджане ганарацца сваімі майстрамі-землякамі, таму на выставе было весела і шматлюдна.

Завяршылася свята канцэртна-мясцовага народнага ансамбля “Раніца”. А моладзь, вядома ж, чакала дыскатэка.

Новая аўтастанцыя ў Докшыцах